

Tuberkulos

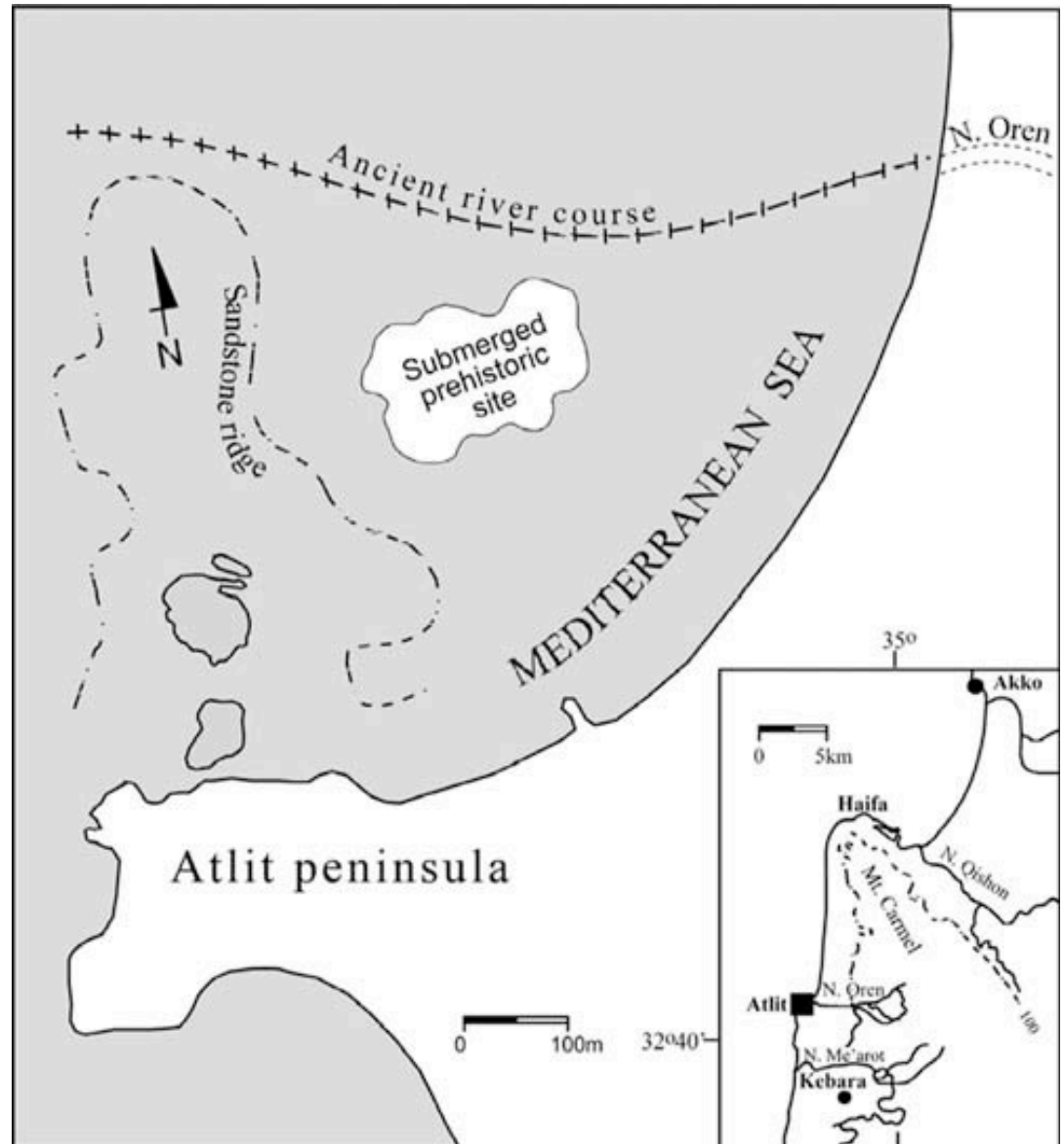
David Collin M.D., Ph.D
Dep of Radiology. SU/Möln dal

Map of Atlit-Yam

- North Bay of Atlit, 10 km south of Haifa.
- 8 – 12 m under water
- 40.000 m²

“Detection and molecular characterization of 9,000-year-old *Mycobacterium tuberculosis* from a Neolithic Settlement in the Eastern Mediterranean”

Hershkovitz I. PLoS One; 2008;3(10)

Atlit Yam, Israel

- Paleopatolog →
- Submerged stone structure →

Atlit-Yam begravningsplats

Kvinnoskelett $\approx$ 25 år

Barnskelett $\approx$ 12 mnd

Paleopathological lesions on Neolithic infant bones.

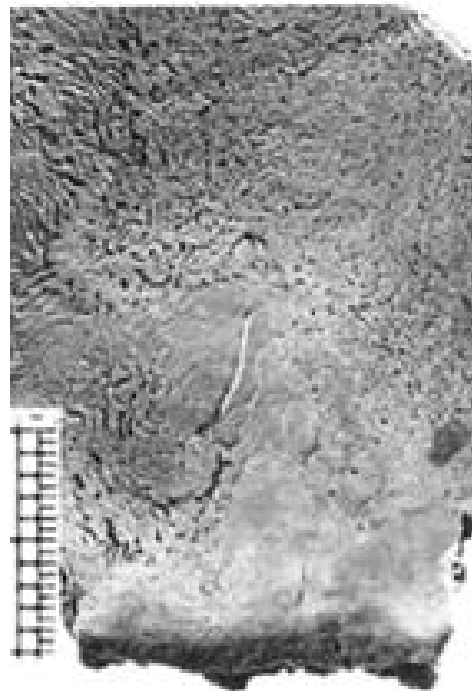
Molecular Characterization of 9000-Year-Old *Mycobacterium tuberculosis* from a Neolithic Settlement in the Eastern Mediterranean

SES indikerar kronisk resp sjuk, möjligen TBC

HOA associerat med TBC (re-modellering, orange pil)

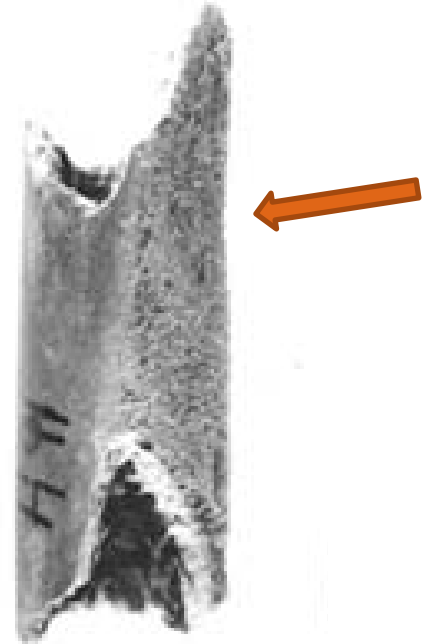
“Detection and **molecular characterization** of 9,000-year-old...” Hershkovitz I. PLoS One; 2008;3(10)

Endokranium

Serpens endocrania symmetrica, SES

Rörben

Hypertrophic osteoarthropathy, HOA

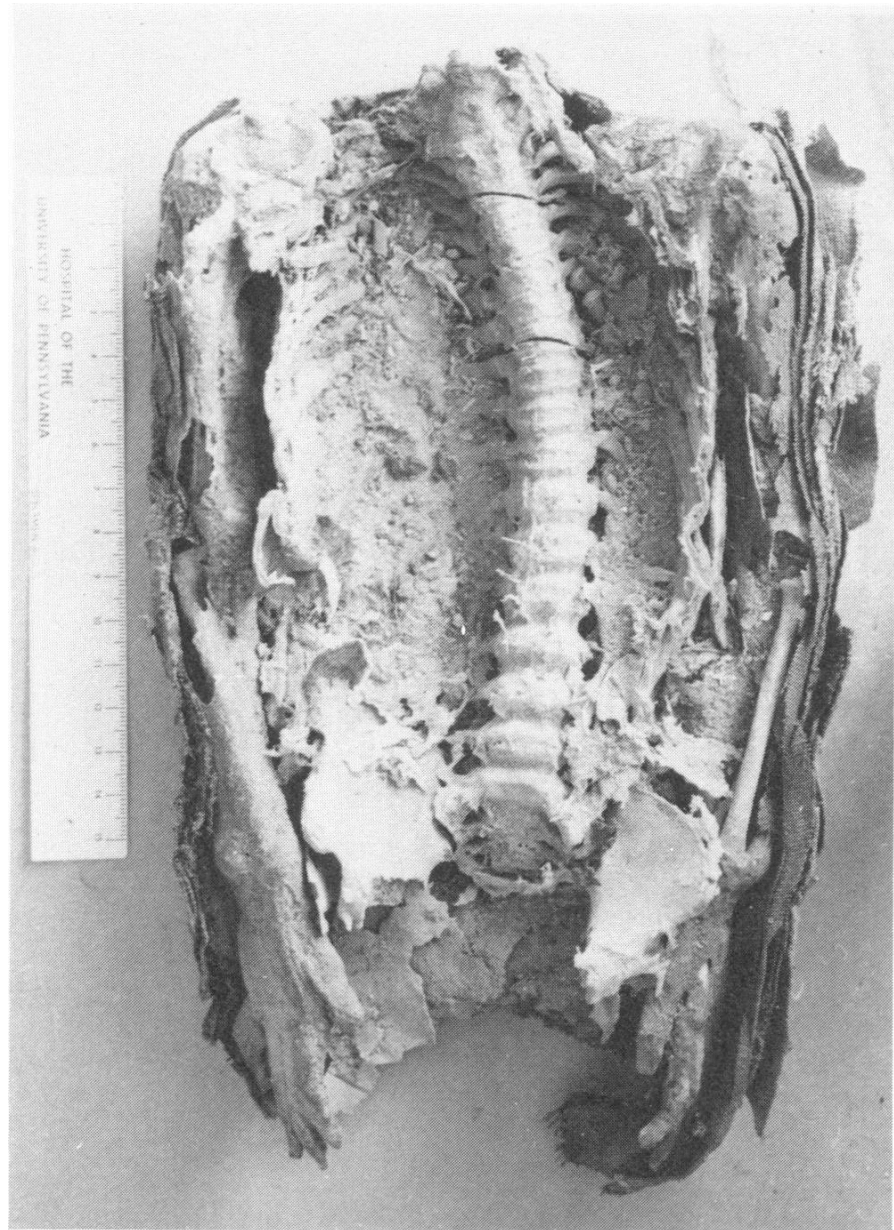
Egyptian mummy of a child $\approx$ 5 years old

3000 BC

Skoliosis

Adhesions of the lungs to the chest wall

Pulmonary and osseous tuberculosis in an Egyptian mummy. M.R. Zimmerman. Bull N Y Acad Med. 1979 Jun; 55(6): 604–608.

Tuberkulos (TBC)

- Mycobacterium tuberculosis (MTb) (vanligast)
  - M bovis (mjölkprod)
  - (M canettii)
  - (M africanum)
- Smittar mellan individer
- Atypiska mykobakterier = Nontuberculous mycobacteria (NTM)
- ≈ 120 kända varianter
- Smittar **inte** mellan individer
- Ej anmälningspliktig
- Vanlig vid **HIV/AIDS** (opportun)

TBC

- MTb **aktiv**
- Anmälningspliktig
- (kan förekomma latent en hel livstid – kan aktiveras)
- MTb i luftvägar smittar luftburet genom upphostningar
- MTb i andra organ smittar inte
- MTb **latent**
- Ej smittsam

TBC

MSK engagemang

Utvecklats sedan jordbruksrevolutionen (≈ 12.000 år BC)

Fäster till ytan på makrofager (efter inhalation)

Intracellulär reproduktion

Långsamt växande – månader till år

En av jordens vanligaste infektionssjukdomar (Asien, Afrika)

- $\approx 1/4$ av världens befolkning är bärare (1,8 miljarder)
- 10 miljoner insjuknar årligen
- 1,4 milj dog 2019 (varav >200.000 med HIV) (WHO 2020)

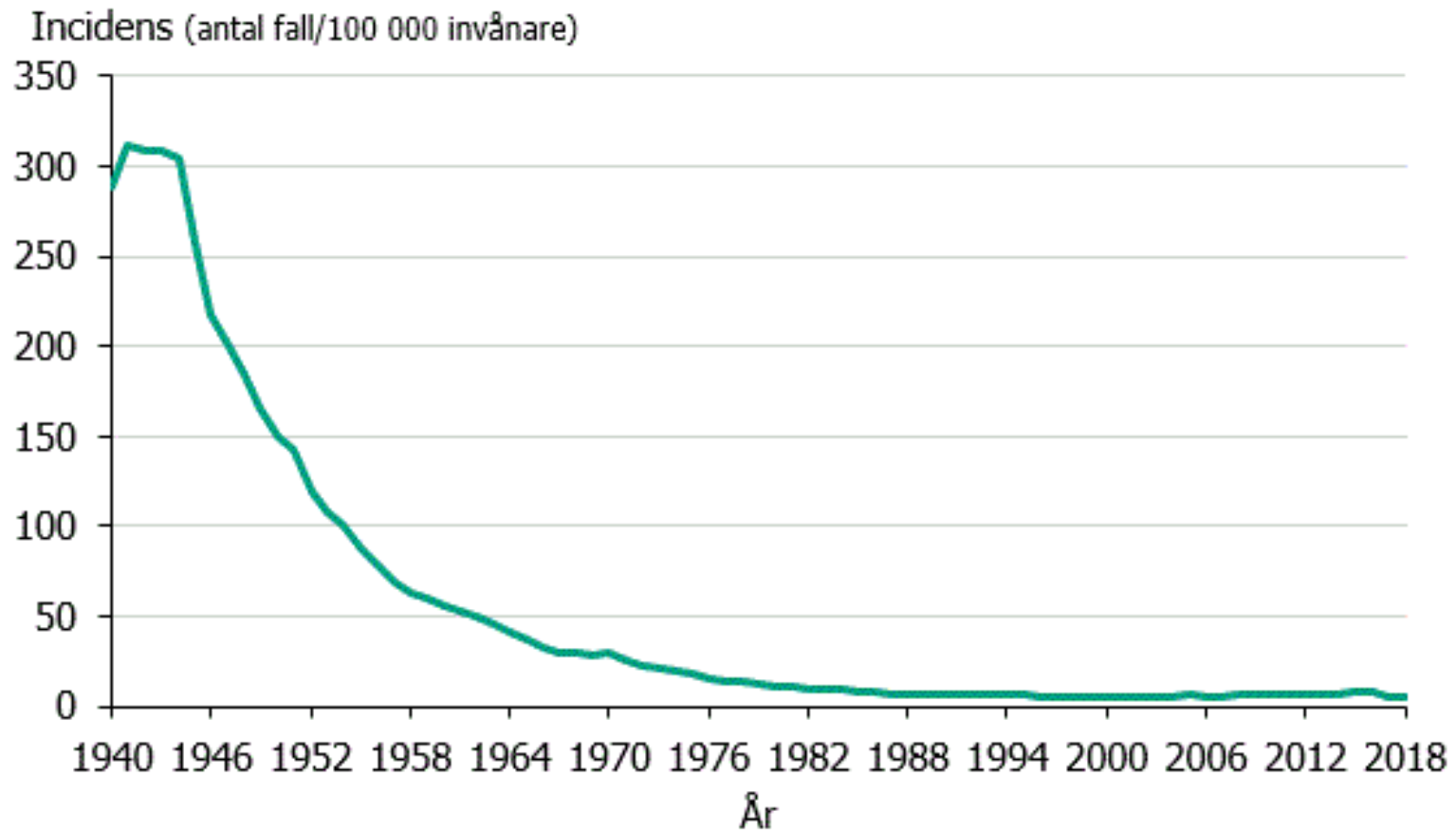
Tuberkulos i Sverige

Totalt antal

fall per år/Antal fall per 100 000 invånare och år.

Län/ Regioner	2019	2018	2017	2016
Sthlm	71/3,0	140/6,0	121/5,2	141/6,2
Skåne	36/2,6	55/4,0	52/3,9	69/5,2
Västra Götaland	53/3,1	98/5,7	110/6,5	138/8,3
Totalt	295/2,9	504/4,9	532/5,3	727/7,3

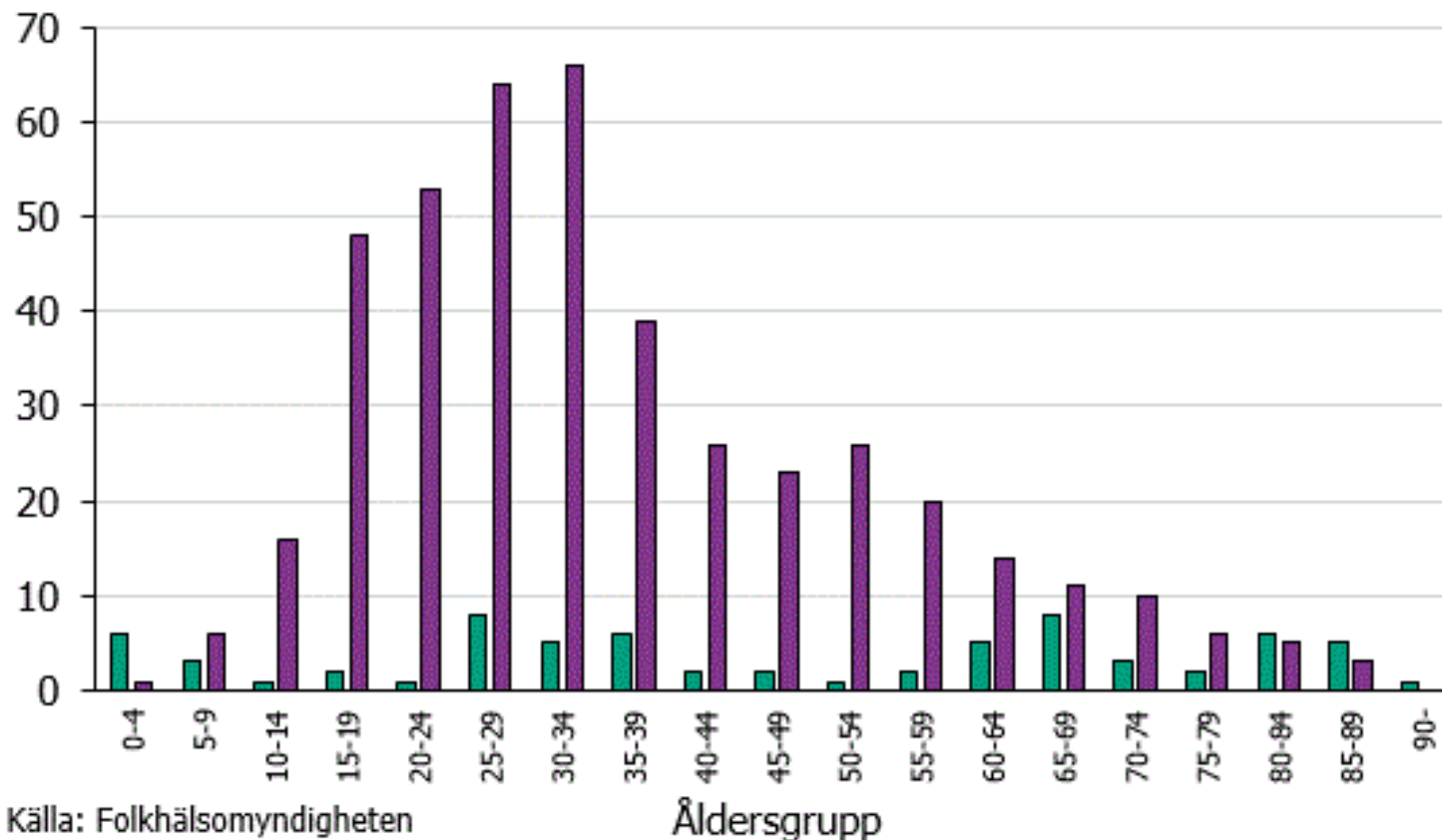
Källa: Folkhälsomyndigheten.

Källa: Folkhälsomyndigheten

Antal fall 2017

■ född i Sverige ■ född annat land

Riskfaktorer

- Genetiska mutationer (↓IFN, IL-12, STAT)
- Förvärvade immundefekter
  - Iatrogen immunosuppression (corticosteroider)
- Medicinsk co-morbiditet
  - HIV
  - Malnutrition, Malignitet, Missbrukare
  - DM
  - Ålder

TBC

- Kan ge B-symtom
  - Anorexi
  - Viktminskning
  - Utmattning
  - Nattliga svettningar
  - Regional lymfadenopati

TBC - diagnos

- Radiologiska metoder kan **inte** definitivt skilja pyogena agens
- Radiologiska metoder kan vägleda mot TBC
  - Perifert lokaliserade erosioner av ben
  - Långsam reduktion av ledspalten
  - Benfragment (sekvestrar/involucra)

TBC-diagnos

- Mikrobiologisk diagnos viktig
  - Behandlingen skiljer sig från vanlig pyogen infektion (pga resistensutveckling)
- Diagnos kan vara
  - Definitiv (bekräftad mikrobiologi)
  - Sannolik (isolation av MTb från annan site)

TBC-behandling

- Vanligtvis fyra preparat samtidigt (>2 mnd)
  - Rifampicin
  - Isoniazide
  - Pyrazinamid
  - Etambutol
- Lång behandlingstid, 2 -10 - ? mnd

TBC-diagnos

- Aspiration av synovial vätska/vävnadsprov
  - Positivt resultat i 14 – 61%!!
- PCR känsligare och mer specifikt
  - Sensitivitet ca 95%
  - Specificitet ca 80%
- *PCR ger ingen information om läkemedelskänslighet*

TBC

- Ca 2% har osteoartikulärt engagemang
- Huvudsakligen hematogen spridning
- Hittar "fristad" i skelett och leder
  - Rygggraden (50%)
  - Stora leder – höft, knä,
  - Små leder ovanligt

TBC - Artrit

Kvinna, 33 år

Smärtor i 8 mnd

Fokal perifer
erosion på ulnara
humeruskondylen

TBC - artrit

Kvinna, 60 år

Höftsmärta, svårt
att gå

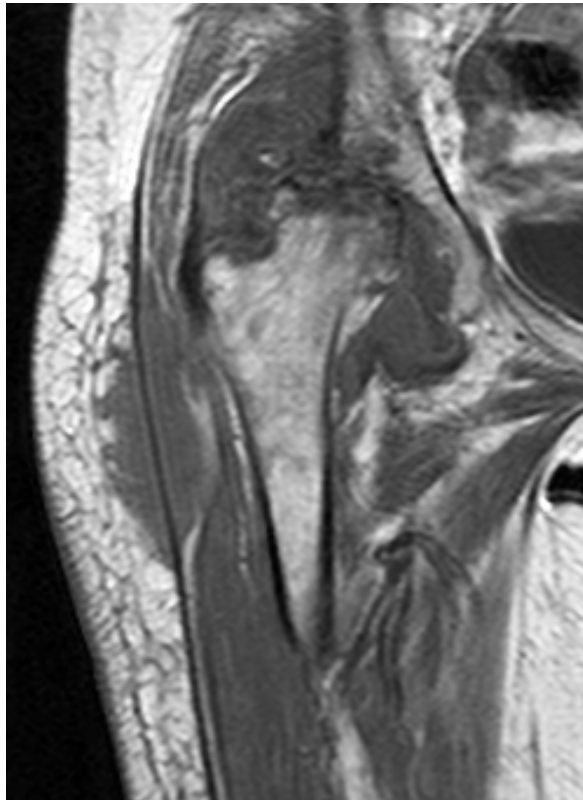
Fokal perifer
erosion

caput – collum

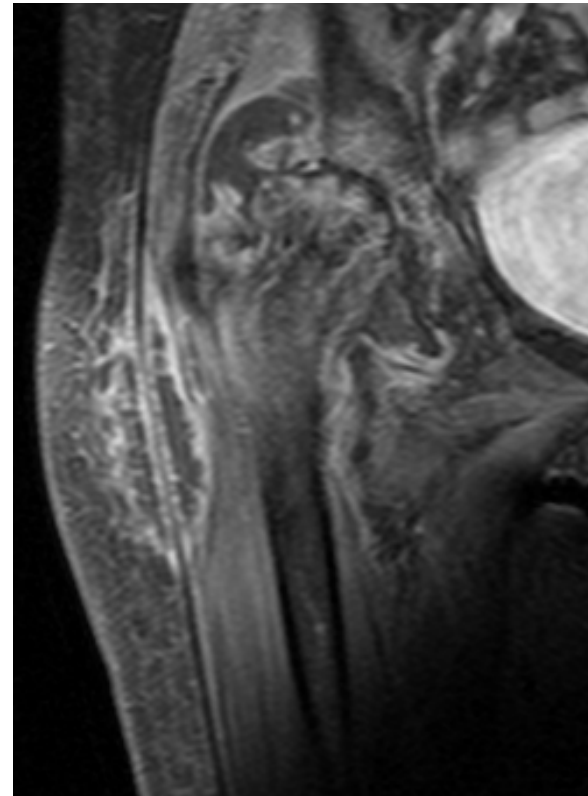
TBC -artrit

Destruktion - abscess

Cor
T1

Destruktion - abscess

Cor
T2 fs
Gd

TBC - Periprostetisk infektion

- Kan ge sig till känna efter 15 år!!
- Periprostetisk infektion ovanlig
- Smärta, svullnad
- Synovit och utgjutning
- Destruktion av skelett – sequester/involucra
- ”Ostig” nekros – kall abscess
- Fistulering

Periprostetisk infektion

Kvinna, 87 år

Höftprotes sedan -12

Dement

Ringa smärtor

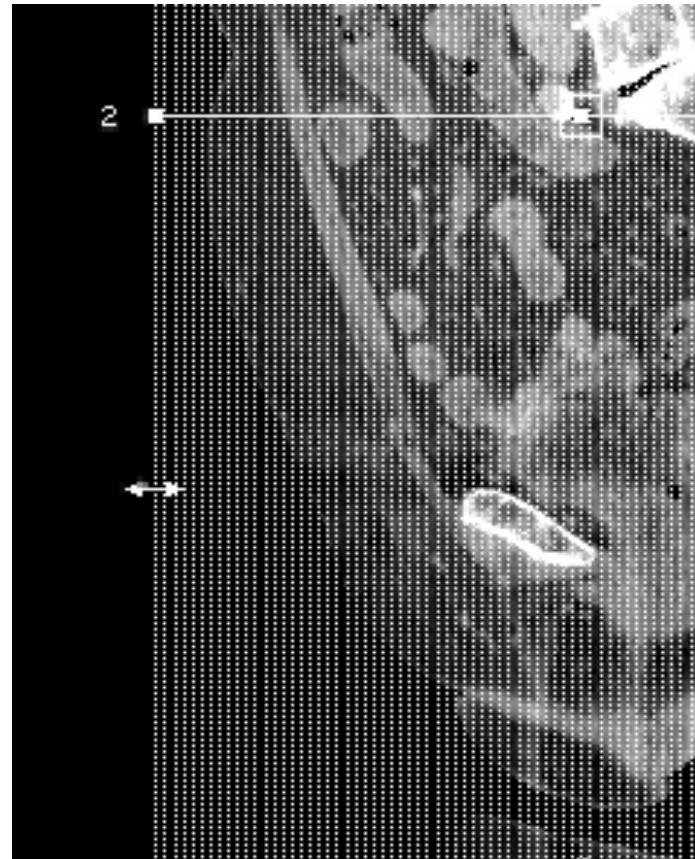
Rodnad

Svullnad

Fistelgång

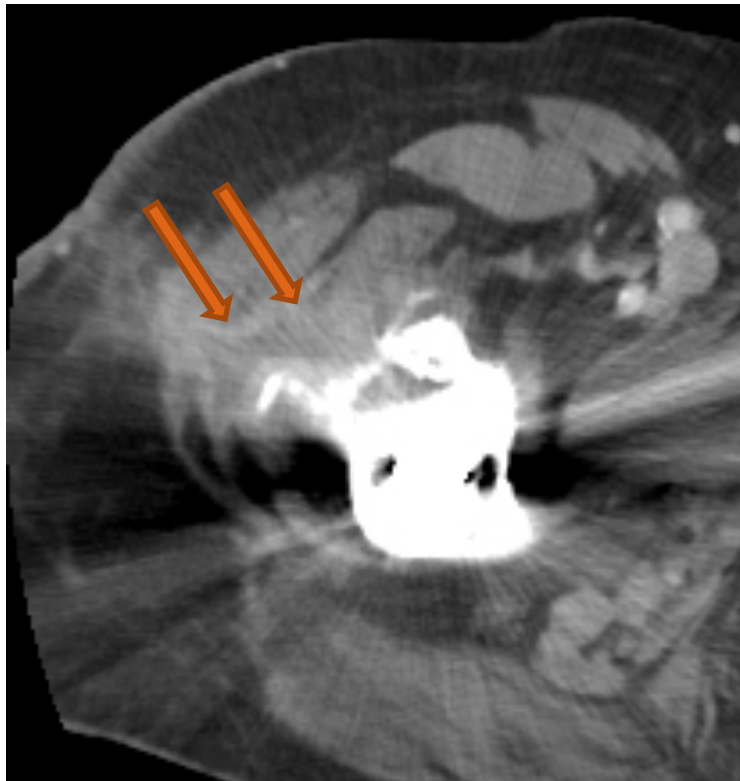
Tacksam CT för

kartläggning av abscess

Kvinna 87 år. Periprostetisk infektion

Abscess
och fistel
(orange
pilar)

TBC - Spondylodiskit

- Beskriven av **Percivall Pott** 1779
- Främst anteriora thoracolumbala övergång
- Infekterar kotkropparna (primärt)
- Infekterar disken (sekundärt)
- Paraspinal abscess – quadripares
  - ”Kalla” remota abscesser i andra lokaler, ex supraclav – fossa popliteus

TBC - Spondylodiskit

- Pott's sjukdom kan ge
  - Smygande debut med ryggsmärta
  - Inga systemiska symtom
  - Långsam destruktion – kilformig kompression
  - Gibbus deformitet
  - Neurologiska symtom

TBC – Pott's sjd

- 34 år
- Ryggsmärta, 2 mnd
- Skleros och lys L3-L4
- Indistinkt anterior kortex
- Reduserad diskhöjd

TBC – Pott's sjd

Destruktion - sekvester
Abscess

CT

Begynnande abscess –
subligamentell utbredning

T1-w Gd

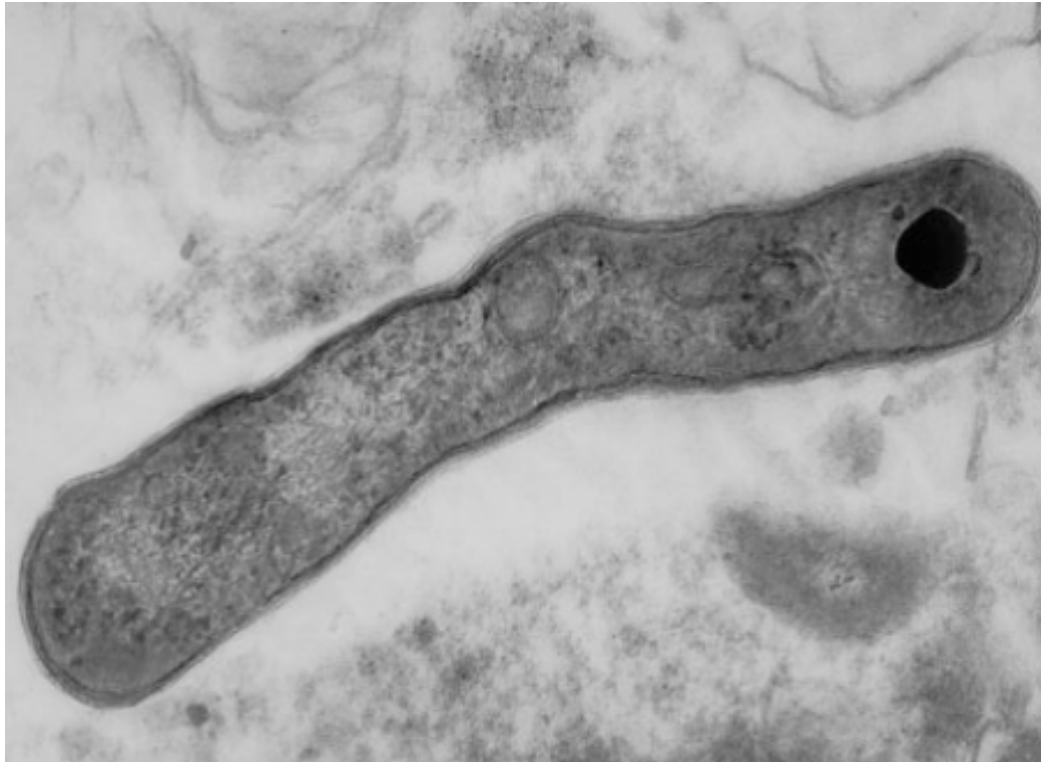
TBC – Pott`s

- Kvinna, 37 år
- 12 mnd med ryggont
- Anteriora kotkroppar
- Subligamentär spridning
- Anterior abscess (Th8-Th12)
- Diskit
- Extradural abscess

T2-w sag

Tack

Mycobacterium tuberculosis